

**"Українська мова та читання"
підручник для 4 класу
закладів загальної середньої
освіти (у 2-х частинах)
Частина 1**

КУПИТИ

Зміст підручника відповідає Державному стандарту початкової освіти та Типовій освітній програмі, розробленій під керівництвом О. Я. Савченко. Запропоновано різноманітні завдання, що допоможуть учителям навчати дітей відповідно до їхніх здібностей і можливостей, а учням та ученицям — здійснювати самоконтроль, удосконалюватись і розвиватися. Змістове наповнення підручника забезпечить сприятливі умови для збагачення активного словника й мовленнєвого розвитку дітей. Для учнів та учениць 4 класу.

Лариса Варзацька
Галина Зроль
Любов Шильцова

УКРАЇНСЬКА МОВА ТА ЧИТАННЯ

Підручник для 4 класу
закладів загальної середньої освіти
(у 2-х частинах)

Частина 1

Рекомендовано Міністерством освіти і науки України

ТЕРНОПІЛЬ
НАВЧАЛЬНА КНИГА – БОГДАН

УДК 811.161.2(075)

В 18

Рекомендовано Міністерством освіти і науки України
(наказ Міністерства освіти і науки України від 16.01.2021 р. № 53)

Підручник створено за Типовою освітньою програмою,
розробленою під керівництвом О. Я. Савченко.

Варзацька Л. О.

В 18 Українська мова та читання : підручник для 4 кл. закладів загальн. середн. освіти : у 2-х ч. Ч. 1. / Л. О. Варзацька, Г. Є. Зріль, Л. М. Шильцова. — Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2022. — 160 с. : іл.

ISBN 978-966-10-7033-1

Зміст підручника відповідає Державному стандарту початкової освіти та Типовій освітній програмі, розробленій під керівництвом О. Я. Савченко.

Запропоновано різноманітні завдання, що допоможуть учителям навчати дітей відповідно до їхніх здібностей і можливостей, а учням та ученицям — здійснювати самоконтроль, удосконалюватись і розвиватись.

Змістове наповнення підручника забезпечить сприятливі умови для збагачення активного словника й мовленнєвого розвитку дітей.

Для учнів та учениць 4 класу.

УДК 811.161.2(075)

Охороняється законом про авторське право.

*Жодна частина цього видання не може бути відтворена
в будь-якому вигляді без дозволу видавництва.*

ISBN 978-966-10-7033-1

© Л. О. Варзацька, Г. Є. Зріль, Л. М. Шильцова, 2021
© Навчальна книга – Богдан, виключна ліцензія
на видання, оригінал-макет, 2021

Умовні позначення

— початок матеріалу
кожного уроку

— працюємо всі разом

— робота в групах, парах

— дай відповідь на запитання,
зроби висновок

— переглянь, послухай

— запам'ятай

— словникова робота

— каліграфічна хвилинка

— домашнє завдання

Як нема без зірок небозводу,
як блакиті без сонця нема,
так і мови нема без народу,
і народу без мови нема.

Володимир Забаштанський

МОВА І МОВЛЕННЯ

§ 1. Мова в житті народу

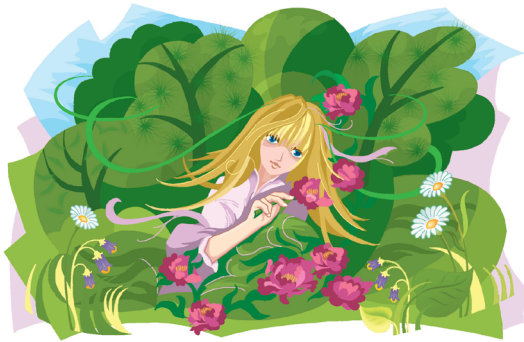

**Мова — це серце народу:
гине мова — гине народ**

Іван Огієнко

1. 1. Розгляньте малюнок і виразно прочитайте вірш.

Рідна мово, зелена діброво!
Чую пісню твою запашну.
Ти квітуєш пелюстками слова.
Я — листочок в твоєму саду.

Петро Перебийніс

2. *I варіант* — перебудуйте третє речення в спонукальне з окличною інтонацією; *II варіант* — побудуйте графічну модель останнього речення, вписуючи до неї службові слова.

2. 1. Спиши буквосполучення. Зі складів утвори та запиши слова.

си св во сю ве ва

2. Спиши прислів'я. Поясни, як ти розумієш його зміст.
Слово до слова — зложиться мова.

3. 1. Прочитайте поетичні рядки. Випишіть слова, які вживаються в повсякденному мовленні.

Є на землі такі слова,
що не старіють: буря й вітер,
вода і сонце, і трава...
Лиш там, де вже душа німа,
словам тим одгуку нема!

Максим Рильський

2. Доповніть ряд виписаних слів власними прикладами.

4. Прочитай слова. Чи вживаються вони тепер у мовленні? Як називають такі слова? Добери до них із довідки сучасні відповідники і запиши слова парами.

Корогва, крам, уста, рать, стольний град, врата, спудеї, піїти, свита.

Слова для довідки: губи, військо, прапор, товар, ворота, столиця, поети, плащ, студенти.

тепер

5. 1. Прочитайте і запам'ятайте правила чемності.

Куди б ви не прийшли: у школу, в гості, в установу — вітайтеся першими. Якщо ви йдете зі старшими і вони вітаються з кимось, ви маєте вітатися також.

Неабияке значення має тон розмови. Хіба можна вітати людину з незадоволенням, похмурим виразом на обличчі?

Умійте вислухати інших не перебиваючи. Важливо також вчасно й доречно підтримати розмову.

2. Складіть діалоги та розіграйте ситуації: *I варіант* — хто вітається першим, якщо зустрілися молодший і старший, хлопчик і дівчинка; *II варіант* — у яких випадках замість «Добрий день!» можна говорити «Привіт!».
3. Знайдіть в інтернет-джерелах прислів'я про чемність. Запишіть одне з них (на вибір).

6. 1. Прочитай вірш. Які слова ввічливості в ньому вжито? Чи можна ці слова вимовляти незадоволено, з похмурим обличчям?

Сію дитині в серденько ласку.
Сійся-родися, ніжне «будь ласка»,
вдячне «спасибі», «вибач» тремтливе, —
слово у серці, як зернятко в ниві.

Варвара Гринько

2. Знайди у вірші спонукальне речення. З якою метою воно вжите? Як на письмі виділяється звертання? Як кажуть про людину, яка вживає слова ввічливості?

будь ласка

до побачення

7. 1. Спиши. У кожній групі слів знайди і підкресли «зайве» слово. Обґрунтуй свій вибір.

- Глас, звук, голос, шум, шепіт.
- Область, місто, район, повіт, селище.
- Кліпмейкер, продюсер, бізнес-леді, дизайнер, кравчиня.

2. Пригадай, у яких творах української літератури вживаються наведені старі слова.

Завдання і запитання для повторення

1. Яке значення має мова в житті народу?
2. Наведи приклади п'яти старих слів і п'яти нових. У яких творах вони трапляються?
3. Що таке культура спілкування?
4. Назви ознаки культури усного та писемного мовлення.

ТЕКСТ

§ 2. Заголовок.

Найважливіші в тексті слова

Я поцілую мальву у щоку

Ліна Костенко

8. 1. Послухайте музику Петра Чайковського «Вальс квітів». Прочитайте вірш. Який настрій викликають ці твори?

Айстри задумані, квіти останнії,
осені пізньої сльози багрянїї...
Сумно шепочеться вітер над вами,
і обмиває вас небо дощами.

Володимир Сосюра

2. Пригадайте, за якою ознакою добирають заголовок до твору. Доберіть до вірша заголовок.

Заголовок передає те найважливіше, що змальовано на картині або в тексті.

Зрозуміти найважливіше допомагають запитання:
Про що розповідається у творі? Чого навчає твір?

9. Яка твоя найулюбленіша квітка? Придивися до неї. Що особливе в її кольорі, формі? Послухай «голос» своєї улюблениці. Уяви себе цією квіткою. Спробуй визначити її характер.

10. 1. Із поданих складів утвори і запиши слова.

зо зу ци нець ури ми ки

2. Довідайся з додаткових джерел, чому ці рослини отримали такі назви.

Кінець безкоштовного уривку. Щоби
читати далі, придбайте, будь ласка,
повну версію книги.

КУПИТИ